

Warszawa, 25.03.2024 r.

Piotr P. Brud

Nr albumu: 4062

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Wydział Filozofii Chrześcijańskiej

Instytut Psychologii

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.:

***Osobowość borderline i jej aspekty w kontekście metacech osobowości,
patologicznych cech osobowości i cech temperamentu***

Promotor: dr hab. Jan Ciecuch, prof. ucz.

Promotor pomocniczy: dr hab. Radosław Rogoza, prof. ucz.

Praca doktorska, złożona z cyklu czterech artykułów, miała na celu zidentyfikowanie szerszego osobowościowego podłoża oraz kontekstu zaburzenia osobowości borderline i jego aspektów. Prace badawcze poprowadzono w dwóch etapach – teoretycznym i empirycznym. W pierwszym etapie dokonano przeglądu literatury, w którym wykazano złożoność i heterogeniczność zaburzenia osobowości borderline, a także zaproponowano pewną propozycję kategoryzacji. Wyodrębniono najmniejsze jednostki znaczeniowe z różnych modeli, zgrupowano je w szersze kategorie i ostatecznie wyłoniono 11 domen, w których wyraźnie ujawniły się dwie kategorie – Internalizacja i Eksternalizacja osobowości borderline. W drugim etapie przeprowadzono empiryczną weryfikację szerszego kontekstu osobowościowego zaburzenia osobowości borderline, korzystając z Kołowego Modelu Metacech Osobowości, patologicznych cech z ICD-11 oraz modelu temperamentu Strusa,

Ponikiewskiej i Ciecucha. Wybór tych trzech kontekstów został podyktowany ich znaczeniem dla pełniejszego zrozumienia mechanizmów leżących u podstaw zaburzenia osobowości borderline i jego aspektów. Każdy z tych modeli koncentruje się na holistycznym ujęciu osobowości i integruje różne perspektywy oraz modele. Przeprowadzono dwa badania. W pierwszym uczestniczyła grupa ogólna (315 osób; 18–70 lat; 48,6% mężczyzn), a w drugim osoby z diagnozą zaburzenia osobowości borderline (113 osób; 18–54 lat; 23% mężczyzn). Osobowość borderline oceniano za pomocą dwóch narzędzi *Screening Instrument for Borderline Personality Disorder* oraz *Five-Factor Borderline Inventory-Short Form*, którego polską wersję przygotowano w ramach pracy doktorskiej. Do pomiaru metacech osobowości wykorzystano *Circumplex of Personality Metatraits Questionnaire*, natomiast do patologicznych cech z ICD-11 – *Personality Inventory for ICD-11*. Temperament mierzono za pomocą *Temperament Metadimensions Questionnaire*. Wyniki badań wykazały istotne, systematyczne powiązania między objawami zaburzeń osobowości borderline a szerokim spektrum cech osobowości, w tym metacechami i patologicznymi cechami osobowości. Ujawniono, że w obu grupach Ogólny Czynniki Borderline znajdował się blisko metacechy Alfy-Minus, a jego dwa aspekty – Internalizacyjny i Eksternalizacyjny – były ulokowane po jej obu stronach. Jeśli chodzi o patologiczne cechy osobowości, Negatywny Afekt, Dysocjalność, Rozhamowanie i Izolacja były głównymi predyktorami Ogólnego Czynnika Borderline, natomiast na poziomie aspektów – Negatywny Afekt i Izolacja przewidywały Internalizację, podczas gdy Rozhamowanie i Dysocjalność Eksternalizację. Ponadto, analiza związku między zaburzeniem osobowości borderline a temperamentem ujawniła specyficzne temperamentalne podłoże tego zaburzenia. Reaktywność (wysoki poziom Wrażliwości) i Aktywność (wysoki poziom Dynamizmu) były istotnymi predyktorami Ogólnego Czynnika Borderline. Natomiast, na poziomie aspektów, Reaktywność (wysoki poziom Wrażliwości) głównie przewidywała Internalizację, podczas gdy Aktywność (wysoki poziom Dynamizmu) oraz Reaktywność

(wysoki poziom Wrażliwości) Eksternalizację. Warto również zaznaczyć, iż nasilenie wszystkich mierzonych cech osobowości było wyższe w grupie klinicznej. Prezentowane doniesienia pozwalają na lepsze zrozumienie heterogeniczności osobowości borderline i mogą stanowić fundament dla dalszych badań oraz bardziej efektywnych strategii terapeutycznych w leczeniu osób zmagających się z tym zaburzeniem osobowości.

Słowa kluczowe: *zaburzenie osobowości borderline, heterogeniczność, metacechy osobowości, patologiczne cechy osobowości, temperament*

Summary of the doctoral dissertation entitled

Borderline personality and its facets in the context of personality metatraits, pathological personality traits, and temperament traits

The doctoral thesis, composed of a series of four articles, aimed to identify the broader personality underpinning and context of borderline personality disorder and its facets. The research was conducted in two stages – theoretical and empirical. In the first stage, a literature review was conducted, demonstrating the complexity and heterogeneity of borderline personality disorder, and proposing a categorization scheme. The smallest meaningful units were extracted from various models, grouped into broader categories, and ultimately identified 11 domains, within which two categories became evident – Internalization and Externalization of borderline personality. In the second stage, an empirical verification of the broader personality context of borderline personality disorder was conducted, utilizing the Circumplex of Personality Metatraits, pathological traits from ICD-11, and the Strus, Ponikiewska, and Cieciuch temperament model. These three contexts were chosen due to their significance in gaining a fuller understanding of the mechanisms underlying borderline personality disorder and its facets. Each of these models focuses on a holistic approach to personality and integrates various perspectives and models. Two studies were conducted. The first involved a general group (315 individuals; aged 18–70; 48.6% male), and the second involved individuals diagnosed with borderline personality disorder (113 individuals; aged 18–54; 23% male). Borderline personality was assessed using two tools: the *Screening Instrument for Borderline Personality Disorder* and the *Five-Factor Borderline Inventory-Short Form*, the Polish version of which was prepared as part of the doctoral thesis. To measure personality metatraits, the *Circumplex of Personality Metatraits Questionnaire* was utilized, while for pathological traits from ICD-11, the *Personality Inventory for ICD-11* was employed. Temperament was

measured using the *Temperament Metadimensions Questionnaire*. The results showed significant systematic associations between symptoms of borderline personality disorder and a wide spectrum of personality traits, including metatraits and pathological personality traits. It was revealed that in both groups, the General Borderline Factor was closely related to the Alpha-Minus metatrait, with its two facets, Internalization and Externalization, being located on both sides of it. Regarding pathological personality traits, Negative Affectivity, Dissociality, Disinhibition, and Detachment were the main predictors of the General Borderline Factor, while at the facets level, Negative Affectivity and Detachment predicted Internalization, whereas Disinhibition and Dissociality predicted Externalization. Furthermore, the analysis of the relationship between borderline personality disorder and temperament revealed a specific temperamental underpinning for this disorder. Reactivity (high Sensitivity) and Activity (high Dynamism) were significant predictors of the General Borderline Factor. At the facets level, Reactivity (high Sensitivity) mainly predicted Internalization, while Activity (high Dynamism) and Reactivity (high Sensitivity) predicted Externalization. It is also worth noting that the intensity of all measured personality traits was higher in the clinical group. The presented findings allow for a better understanding of the heterogeneity of borderline personality and may provide a foundation for further research and more effective therapeutic strategies in treating individuals with this personality disorder.

Keywords: *borderline personality disorder, heterogeneity, personality metatraits, pathological personality traits, temperament*